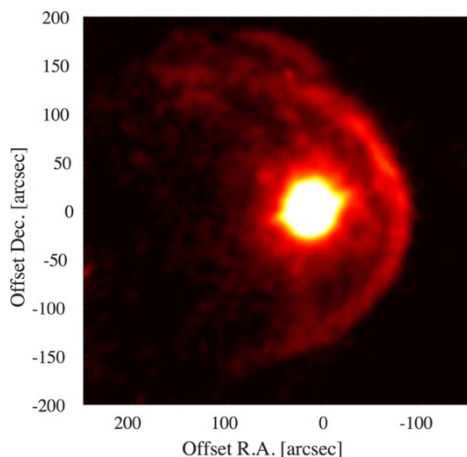

Stoft och molekyler från döende stjärnor

Stoft kring den gamla stjärnan R Hya. (RHya_PACS_blue.jpg)

Bakgrund

Solliknande stjärnor som befinner sig i slutstadiet av sina liv blåser ut en stor del av sin massa i rymden i en stark, långsam vind. Vinden består av stoftkorn och molekylär gas, som bildats i stjärnans atmosfär av grundämnen som skapats inuti stjärnan. Genom dessa vindar bidrar stjärnor till den kemiska utvecklingen av galaxer och universum, och ger grunden för utvecklingen av liv i universum. Att studera molekylerna och stoftet kring gamla stjärnor är grundläggande för att förstå utvecklingen av galaxer och uppkomsten av liv.

Problembeskrivning

Projektet fokuserar på frågan om hur mycket massa olika stjärnor bidrar till rymden. Hur mycket stoft bildas kring solliknande stjärnor, och hur ser stoftet ut? Vilka molekyler finns i stoftet och hur mycket av materia återförs till rymden? På vilket sätt bidrar stoftet och molekylerna till den kemiska utvecklingen av vintergatan och andra galaxer, och uppkomsten av liv i universum?

Arbetsätt

Projektet genomförs genom att använda de verktyg som finns för att analysera data från ALMA-teleskopet i Chile, och de datormodeller som finns för att beskriva strålningen från stoft och molekyler kring gamla stjärnor. Resultaten sätts i sammanhang med kunskap om gamla stjärnor och deras påverkan på det interstellära mediet och utvecklingen av galaxer.

Gruppstorlek

3-6 studenter. Skulle kunna dubbleras.

Målgrupp

F, Fysik GU. Inga särskilda förkunskaper krävs.

Litteraturtips

Mer information om ALMA och gamla stjärnor finns här: <http://www.almaobservatory.org/en/press-release/surprising-spiral-structure-spotted-by-alma/>

Handledare

Matthias Maercker, matthias.maercker@chalmers.se, Rymd- geo- och miljövetenskap

Examinator

Magnus Thomasson

